

Terhi Koulumies kok

Kirjallinen kysymys suomalaisten koulujen tilanteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Koulujen levoton ilmapiiri herättää jatkuvaa keskustelua kansalaisten parissa. Huolestuneita ovat niin vanhemmat, opettajat, lapset kuin tutkijatkin.

Yhdeksi selittäväksi tekijäksi nykyiselle kouluilmapiirin levottomuudelle on pidetty inklusiota ja erityisluokkien lakkauttamista. Inklusiota puolustellaan julkisuudessa sillä, että se toimisi, mikäli resurssit olisivat riittävät. Herää kysymys, mikä on se määrä resursseja, jotta inklusio toimisi paremmin kuin aiemmat erityisluokat? Jos inklusion edistäminen on ollut hallituksen mielestä tärkeää, miksi sitä ei ole toteutettu tällä hallituskaudella? Miksi resurssit on sen sijaan ohjattu siihen, että hyvätuloisten perheiden lapset saavat maksuttomat lukiokirjat?

Tuen tarve lisääntyy jatkuvasti. Jos nyt tarvitaan 200 miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta, niin mikä on tilanne viiden tai kymmenen vuoden kuluttua? Olisi ensiarvoisen tärkeää puuttua ongelman juurisyihin, muuten inklusiosta saadaan loputon kuluerä. Sen toimimattomuutta voidaan muuten aina perustella riittämättömällä rahoituksella ja sen toimimattomuus heijastuu yhä laajempaan joukkoon lapsia ja nuoria, kun oppitunnit muuttuvat koko ajan levottomimmiksi.

Tilastokeskuksen (8.6.2021) mukaan joka viidennes oppilaista sai joko tehostettua tai erityistä tukea syksyllä 2020. Määrät ovat kasvussa ja tämä on huolestuttava ilmiö, jota ei voi selittää vain sillä, että oppimisen vaikeudet havaitaan aiempaa helpommin. Koulutuspoliittisia päätöksiä tulisi tehdä lasten etu edellä, ei tiettyyn ideaaliin lukkiutuen. On tärkeää kuunnella asiassa alansa ammattilaisia, jotka tekevät käytännön työtä. Opettajien viesti inklusiosta on melko yksiselitteinen.

Inklusion lisäksi suomalaisissa kouluissa haastetta tuo liialliseen itsenäisyyteen painottuva opetussuunnitelma. On epärealistista ajatella, että keskiverto peruskouluikäinen lapsi tai nuori pystyisi itseohjautumaan ja vastaamaan omasta oppimisestaan. Se on vaikeaa jopa monelle korkeakoulussa opiskelevalle aikuiselle ja vaatii vahvan perustason osaamisen sekä itsetuntemuksen. Peruskoulun tulisi olla paikka, jossa tämä perustaso saavutetaan eikä oppiminen jää kiinni siitä, ovatko oppilaan itsensä johtamisen taidot vielä hyvät. On aikuisen tehtävä ohjata ja asettaa rajoja ja lapsen tulisi saada keskittyä oppimiseen, eikä oppimisen opetteluun.

Lapset ja nuoret altistuvat nyky-yhteiskunnassa jatkuvalla ärsyketulvalle. Älylaitteet ja sosiaalinen media tuovat jatkuvia keskeytyksiä ja opiskeluun on vaikeaa syventyä. Luokassa oleva levottomuus, opetuksen jatkuvat keskeytykset ja erilaiset käytöshäiriöt keskeyttävät opiskelun monta kertaa oppitunnin aikana. Jatkuvien keskeytysten ja liiallisten aistiärsykkeiden tiedetään vaikuttavan negatiivisesti ihmisten muistiin ja keskittymiskykyyn sekä johtavan jopa uupumiseen.

Kirjallinen kysymys KK 636/2022 vp

Näitä oireita aiheutuu myös aikuisille ihmisille ja on erityisen huolestuttavaa, että lasten kehittyvät aivot altistuvat tällaiselle kuormitukselle.

Helsingin Sanomat uutisoi 27.11. Lauttasaaren yhteiskoulusta, jossa puhelinten epäasiallinen käyttö oppitunneilla kiellettiin. Uutisen mukaan oppilaiden keskittymiskyky on sen jälkeen parantunut, eikä tulos yllätä. Tällaisesta käytännöstä pitäisi ehdottomasti tehdä valtakunnallisesti sitova. Ei ole yhdenvertaisuutta lisäävää, että lasten ja nuorten mahdollisuus häiriöttömämpään koulutyöhön riippuu kunkin koulun omista käytänteistä. Kaikille pitää pyrkiä tarjoamaan mahdollisimman samanlaiset puitteet koulutyölle.

Siinä, missä Suomi oli koulutuksen mallimaa 15 vuotta sitten, katseet ovat kääntyneet nyt Viroon. Kun tarkastellaan Viron menestystä PISA-tuloksissa, nousevat esille perinteinen opetustapa sekä opettajien ja koulun arvostus ja usko siihen, että kouluttautuminen kannattaa. Virossa kouluvuoden ensimmäinen koulupäivä on juhlapäivä, joka heijastelee yhteiskunnallista ilmapii-riä koulutuksen ympärillä. Nämä ovat asioita, jotka ovat valitettavasti suomalaisessa yhteiskunnassa viime vuosina menettäneet merkitystään.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten suomalaisen koulujärjestelmän toimivuus palautetaan,

miten suomalaisen yhteiskunnan asenneilmapii-riä myönteisemmäksi koulua ja koulutuksen merkitystä kohtaan ja

mihin perustuu oletus siitä, että 200 miljoonan pysyvät lisämenot inkluusioon tekee siitä erityisluokkia toimivamman järjestelyn?

Helsingissä 14.12.2022

Terhi Koulumies kok